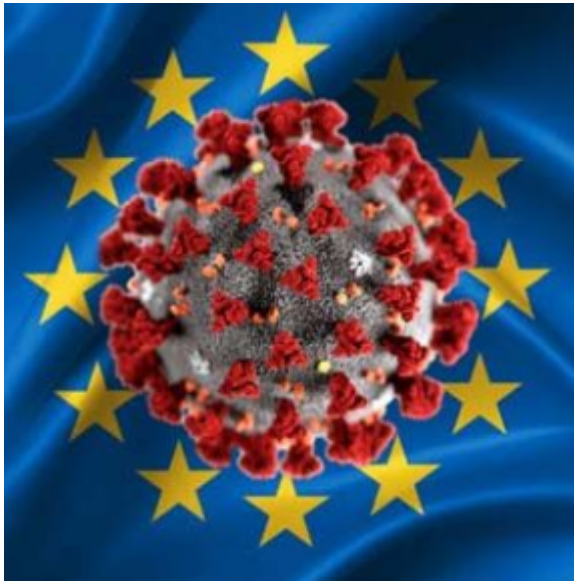

door **Yanis Varoufakis (*)**
17 maart 2020

Zet je schrap voor een afschuwelijke recessie in de EU!

De Eurogroep [de ministers van financiën van de eurozone] is gisteren, maandag 16 maart, bijeengekomen om gecoördineerd te reageren op de massale recessie die al aan de gang is na de afgrenzing van een groot deel van de Europese samenleving. Zij staan voor een enorme taak: als de activiteit in de verkoop, het toerisme, de dienstensector, enz. slechts één maand lang met 50% daalt (wat zeker is) en vervolgens nog twee maanden met 25% (het beste scenario), dan zal de jaarlijkse groei met 10% dalen. In heel Europa!

Wat had de Eurogroep in zulk geval moeten aankondigen? Een onmiddellijke massale begrotingsimpuls, met als doel de mensen gerust te stellen dat ze niet armer zullen worden. Zoals bijvoorbeeld de regering van Hong Kong deed: ze pompte onmiddellijk 10 miljard dollar in de economie door de belastingdienst opdracht te geven de bankrekening van elk huishouden onmiddellijk met 1250 dollar te crediteren.

Men mag natuurlijk niet verwachten dat de Eurogroep zo snel actie zou ondernemen; het blijft evenwel een feit dat er niets minder dan een overheidsinjectie van 5% [van het BBP] nodig is om het onheil te herleiden van -10% van het BBP naar bijvoorbeeld -3% (uitgaande van een zeer groot multiplicatoreffect).

Wat besliste de Eurogroep dan?

Hier is hun [officiële communiqué](#), waarin een aantal indrukwekkende cijfers worden aangekondigd. Commentatoren spraken over een 'bazooka' gericht op de recessie. In werkelijkheid was de bazooka maar een zielig waterpistool. Eens te meer bewees de Eurogroep dat ze niet alleen niet naar behoren functioneert, maar ook een duidelijk en actueel gevaar vormt voor de Europeanen.

Het eerste wat opvalt is wat ze *niet* hebben gedaan. Zoals iedereen weet, leven de regeringen van de eurozone in het keurslijf van het zogenaamde [begrotingspact](#), dat bijna geen extra budgettaire ruimte ruimte laat. Dit begrotingspact bevat echter wel een clause die kan worden geactiveerd in tijden van nood; hierdoor krijgen regeringen tijdelijk de vrije hand en kunnen ze geld injecteren bij een onverwachte crisis. Vóór de vergadering van gisteren verwachtte bijna iedereen dat de Eurogroep de activering van deze clause zou aankondigen. ZE DEDEN DAT NIET!

Ze kondigden wel twee dingen aan. Ten eerste, een reeks leningen voor de particuliere sector. Ten tweede verwezen ze naar het gebruik van de zogenaamde 'automatische stabilisatoren' en naar niet nader omschreven maatregelen ten bedrage van 1 procent van het BBP. We bekijken achtereenvolgens deze twee punten.

Leningen

- De Europese Investeringsbank zal 8 miljard euro aan werkkapitaalkredieten voor 100.000 Europese bedrijven aanbieden en zal proberen dit bedrag op te trekken tot 20 miljard euro.
- De Eurogroep speelde met het idee om een beroep te doen op het reddingsfonds (het [Europees Stabiliteitsmechanisme](#)) om de onbenutte kredietcapaciteit van 410 miljard euro te benutten.

Voordat we ons verliezen in de details over deze 430 miljard euro aan potentiële leningen, is het van cruciaal belang dat we het hebben over het belangrijke punt: Leningen zijn nutteloos als het probleem niet illiquiditeit is, maar insolventie ¹. Het is een zinloos geschenk om geld te lenen aan een bedrijf waarvan de klanten zijn verdwenen en dat weet dat, wanneer die terugkomen, het bijna onmogelijk zal zijn om de nieuwe en oude schulden terug te betalen. Wat bedrijven nu nodig hebben, is ofwel de overheid als ultieme klant [buyer of last resort], ofwel een vermindering van hun schulden, maar niet: nieuwe leningen.

Als we nu naar de details kijken, zijn de EIB-leningen een druppel op een hete plaat. Bovendien slagen ze niet voor de snelheidstest, zoals iedereen weet die EIB-leningen aanvraagde. Wat het ESM betreft, zou dit een grap zijn als de situatie niet zo ernstig was. Waarom? Omdat elke lening van het ESM gepaard gaat met zogenaamde 'voorwaarden': de regering die van het ESM leent moet een 'MoU', een 'memorandum van overeenstemming' ondertekenen (zoals Griekenland in 2010 heeft gedaan), wat een enorme toekomstige bezuiniging met zich meebrengt zodat het land in kwestie nog meer een vazalstaat van Brussel wordt. Kan men ernstig geloven dat de Italiaanse regering zo 'n memorandum - en tegelijkertijd haar eigen doodvonnis - tekent?

Opschorting van belastingbetaling en inbreng van 1% van het BBP

De slagzin in de media is momenteel 1% van het EU-BBP aan begrotingsmaatregelen. Maar meer van nabij beschouwd vinden we geen enkele precisering. Het enig concrete is het uitstel van belastingbetaling: bedrijven en huishoudens betalen de BTW en andere belastingen pas aan het eind van het jaar. Maar ook dit is, net als de leningen aan het bedrijfsleven, een fout beleid. Zelfs wanneer de lockdown afloopt, en het terug 'business-as-usual' (of bijna) wordt, zullen de Europeanen niet genoeg verdienen om de uitgestelde belastingen plus de nieuwe belastingen laattijdig te betalen. Vooral omdat tegen die tijd veel bedrijven en banen zullen zijn verdwenen.

Kortom, de Europeanen zullen nood hebben aan een belastingkorting. In plaats daarvan kregen ze uitstel, een soort staatslening waarmee ze hun belastingen later kunnen terugbetalen. ². Een spectaculair bewijs dat de Eurogroep geen lering heeft getrokken uit de eurocrisis van 2010: Leningen aan de gefailleerden helpen niet!

Het antwoord van DiEM25 op de vraag: Wat hadden ze moeten doen?

De Eurogroep had de Europese Raad op zijn minst moeten aanbevelen dat de Europese Investeringsbank groen licht krijgt voor de uitgifte van EIB-obligaties ter waarde van 600 miljard euro, met de bepaling dat de Europese Centrale Bank, in het kader van haar lopende en onlangs verhoogde kwantitatieve versoepelingsprogramma (QE), de waarde van deze obligaties op de obligatiemarkten zal ondersteunen. Die 600 miljard euro moet rechtstreeks worden uitgegeven om de nationale gezondheidsdiensten te ondersteunen en moet ook worden geïnvesteerd in sectoren van de economie die zwaar worden getroffen door de lockdown; terzelfdertijd moet de economie worden aangespoord tot groenere vormen van vervoer, energieproductie, enzovoort. Bovendien moet het Begrotingsverdrag onmiddellijk aan de kant worden geschoven en moeten de regeringen een belastingvermindering toekennen aan kleine en middelgrote bedrijven, huishoudens, enz.

Het bovenstaande zou waarschijnlijk de recessie wel niet afwenden, maar ze toch indammen tot iets tussen -1% en -2% van het BBP. Om dit compleet te vermijden had de Eurogroep moeten tot hetzelfde besluiten als Hongkong en de Europese Centrale Bank een noodfonds laten aanleggen waaruit elk Europees huishouden tussen de 1000 en de 2000 euro krijgt.

Samenvatting

Degenen onder ons die weten hoe de Eurogroep werkt, hadden gisteren niet veel hoop. Toch zijn de Europese ministers van Financiën erin geslaagd om nog minder te doen dan we hadden gevreesd: Zij zijn er niet in geslaagd de voorwaarden van het Begrotingsverdrag te gebruiken om het

begrotingsbeleid in de hele eurozone te versoepelen. Opnieuw beginen ze de tragische vergissing om een insolventiecrisis te behandelen als een liquiditeitscrisis. En ze hebben niet erkend dat sommige landen, met name de landen die door de nooit aflatende eurocrisis zijn getroffen, veel meer steun nodig hebben dan andere.

Kortom, de bazooka van de Eurogroep is niets anders dan een waterpistooltje. Het wordt tijd dat de Europeanen aandringen op iets beters dan dit. Het wordt tijd dat we ons op transnationaal, pan-Europees niveau organiseren om de Eurogroep, dat instrument van op bezuinigingen berustende recessie, te vervangen door een instelling die overal voor een meerderheid van de Europeanen kan opkomen

BIJLAGE: De veelzeggende verwijzing door de Eurogroep naar de 'automatische stabilisatoren'

Het communiqué van de Eurogroep verwees naar het "volledig gebruik van automatische stabilisatoren". Wat wilden ze daarmee zeggen?

Een voorbeeld van een 'automatische stabilisator': als mensen hun baan verliezen, krijgen ze een werkloosheidsuitkering. Dit betekent dat er geld wordt overgemaakt van de beter gesitueerden naar de slechter gesitueerden. De slechter gesitueerden, die nu werkloos zijn, sparen niets en zo komt er meer geld van de beter bedeeden in omloop. Dat is wat economen een 'automatische stabilisator' noemen ('automatisch' omdat er geen overheidsbesluit nodig was om het te activeren - het verlies van banen doet het automatisch - en 'stabilisator' omdat het BBP omhoog gedreven wordt door geld dat niet bespaard maar uitgegeven wordt.)

Ziet u, beste lezer, wat de Eurogroep werkelijk zegt als ze bekend dat ze zich beroept op de 'automatische stabilisatoren' terwijl er niet gerept wordt over een gecoördineerde budgettaire expansie? Ze zeggen: maak jullie je geen zorgen, mensen, het is waar dat wij, de ministers van financiën, bijna niets doen om de ramp af te wenden, maar als de ramp komt, zullen jullie banen verloren gaan en zal de armoede een automatisch mechanisme in werking stellen dat de val van de economie zal opvangen. Een beetje zoals het troosten van de slachtoffers van de pest met de gedachte dat hun dood, door het verkleinen van het arbeidsaanbod, de toekomstige lonen zal stimuleren...

(*) Yanis Varoufakis is een econoom en academicus, en was minister van Financiën in de Griekse regering Tsipras I tijdens de confrontatie met de Troika (eerste helft 2015). Na de capitulatie van Syriza richtte hij de pan-Europese beweging DiEM25 op, die zich als doel stelt de Europese Unie tegen 2025 te democratiseren. In Griekenland zelf richtte hij in 2018 een nieuwe partij op, MeRA25, die in 2019 negen zetels haalde in het Grieks Parlement. De bovenstaande tekst verscheen op [Varoufakis' blog](#) op 17 maart 2020, en werd in het Nederlands vertaald door Ander Europa.

Hits: 752

Dit delen:

Facebook

Twitter

Voetnoten

-
1. Insolventie is het gebrek aan middelen, een potentieel bankroet dus. Illiquiditeit is het gebrek aan liquide middelen, geld. Iemand kan miljoenen aan vastgoed bezitten, maar als hij morgen 100.000 euro moet betalen heeft hij een liquiditeitsprobleem. [Noot van de vertaler]
  2. Als de staat de belastingen pas later int, zal er in afwachting moeten geleend worden. [Noot van de vertaler]
-